

Tvoja priča, tvoja scena

ZORAN HAMOVIĆ

Već nekoliko proteklih godina, sve je vidniji napor Frankfurtskog sajma knjiga da održi privlačnost svetske izdavačke populacije. Ekipa predvođena darovitim i veštím direktorom Jirgenom Bosom, uspevala je svake godine da osmisli ne samo interesantan program, već i da orijentiše profesiju ka inovacijama i odgovori vidljivim i nevidljivim izazovima prakse.

Međutim, bez obzira na sposobnost vodećih ljudi sajma izlagački prostor se sve više smanjivao i od nekadašnjih 12 hala sveden je na četiri, što je za ovu godinu upitno. Neumitne promene dovele su čitavu jednu organizaciju, način mišljenja i poslovanja u čorsokak. Najuticajniji, najveći i najglasovitiji sajam knjiga u svetu ponovo je pred velikim izazovom, kako da dovede izlagače, kako da sačuva svoj ugled, atraktivnost i kako da ostane lider svetske industrije knjige.

Naravno, ono što je odavno već postalo jasno da je sajam sebe zarobio. Covid-19 samo je potvrdio da model izlaganja knjiga i susreti s poslovnim prijateljima i kolegama nisu više ni poželjni, a ni neophodni. Svi susreti, dovoljni da bi se napravili dogovori, sasvim su efikasni i online. Nije potrebno više putovati stotine i hiljade kilometara da bi se razmenio reči o nekoj knjizi, piscu ili događaju. Uz neprijatan osećaj i mere opreza ukinuto je grljenje, ljubljenje, rukovanje, stvarena fizička ali i socijalna distanca. Konačno, velika fešta prisuđena je da izađe izvan hala i da hladnjakavu atmosferu grada Frankfurta zagreje i učini ga u doslovnom smislu živim *Gradom knjige*.



14.-18. Oktober 2020

FRANKFURTER
BUCHMESSE
Ehrengast Kanada

FRANKFURT ZAISTA NASTOJI DA POSTANE ŽIVA PRESTONICA KNJIGE, DA USPOSTAVLJA NOVE PERSPEKTIVE I OBLIKUJE BUDUĆNOST SAJAMSKOG ŽIVOTA IZDAVAČA IZ ČITAVOG SVETA

novih autorskih imena, ne samo iz Nemačke, već i iz južno istočnoevropskih zemalja. Grad Lajpcig u vreme održavanja sajma knjiga postaje velika otvorena scena sa bezbroj malih i većih mesta čitanja i različitih događaja koji su inspirisani knjigom i književnošću. U javnosti se poklanja velika pažnja i grad zaista postaje tokom sajamskih dana uzbuđljiva književna zajednica.

Slične pokušaje, ne manje maštovite i ambiciozne, imali su i Solun i Torino. To su gradovi koji su sajmu knjiga pristupili kao događaju s velikim turističkim potencijalom. Torino je knjigu povezo s filmom, odnosno prodajom scenarija za ekranizacije, želeći da poznatost industrijskog grada zaodene privlačnošću umetničkog središta.

Takođe autorski i veoma inspirativan je San(j)am knjige. Pulski sajam i festival. *Nomen est omen*. Raznovrsan dobro osmišljen program, već četvrt veka razvija se raste iz godine u godinu, oblikujući Pulu ne samo kao filmsku već i književnu arenu, koju kao važno mesto umetničkog života, prepoznaju najznačajniji pisci sveta.

Ali, i Antwerpen sebe neprekidno gradi kao prestonicu knjige. Mesto gde je vidljivo i nevidljivo književni život celogodišnji zgođitak. Mesto koje ima izvrstan edukativni muzej književnosti zapravo središte iz kog neprekidno rastu nove ideje i načini da mašta učini mnogo više od ređanja tezgi sa velikim brojem naslova *koji idu* i nabacanim *banana* kutijama kao...

Ako se podsetimo da je Antwerpen 1993. bio svetska kulturna prestonica, a 2004. svetska prestonica knjige, onda možemo lakše da razumemo celogodišnju posvećenost knjizi i kulturi. Sajam knjiga u osnovi ima izlagačku komponentu, izložbu i prodaju knjiga, ali ono što je značajno svakako su autori i događaji koji privlače pažnju. Pored toga što su odavno kreativni ljudi Antverpena i Flandrije shvatili da događanja moraju biti iznenađenja izvan sajamskih hala, učinili su da trajanje sajma ne bude sedam već 365 dana u godini. *Gradski pesnik* je počasni građanin književnog Antverpena, posebno cenjena institucija! Poezija se nalazi na najrazličitijim mestima počev od zidova kuća, preko ograda na autobuskim stajalištima, na staklenim vratima ulaza u banke ili na šanku kafea, pa sve do velikih fasadnih grafika ili bilborda na kome se umesto reklama nalaze stihovi.

Na kraju ne treba zaboraviti ni netom demonstrirane mogućnosti bržeg i lakšeg ekranskog povezivanja koje nadilazi nesrećne okolnosti, ali istovremeno daje priliku da se koristi neograničena mogućnost virtuelnog prisustva pisaca, novinara i izdavača na svim događajima. Iako ništa ne može da nadomesti autentičnost doživljaja i fizičkog prisustva, elektronska preteza sačinjena od mnoštva ekrana i sadržaja, sasvim izvesno može učiniti događaje bogatijim, raznovrsnijim i dinamičnijim.

Upravo mreža događaja *Tvoja scena, tvoja priča* i zagovara takvu komunikaciju koja neće ostati samo ni pod krovovima hala ni u gledalištima malih pozorišta ili pak restoranskim baštama... Grad na Majni zaista nastoji da postane živa prestonica knjige, da uspostavlja nove perspektive i oblikuje budućnost sajamskog života izdavača iz čitavog sveta.



Očevidno je da se i dalje ozbiljno računa na izdavački turizam i dobar provod kao dodatnu motivaciju za posetioce od 14. do 18. oktobra. Ceo grad Frankfurt trebalo bi da postane veseli produžetak sajma knjiga. Takav događaj, računa se, ove godine privući će hiljade posetilaca, izlagača, umetnika, zvezda i novinara.

Ali najveće uzbuđenje doneće *BOOKFEST*. Ovaj međunarodni festival biće po prvi put organizovan na atraktivnim lokacijama u gradu, svake večeri nakon završetka *radnog* dela sajma knjiga. Umesto forsiranja iscrpljenog modela sajamske organizacije i žaljenja što nema zakupaca prostora i posetilaca sajma, organizatori su krenuli sa forsiranjem komplementarne programske akcije koja treba da privuče posetioce iz čitavog sveta, osveži i podmladi sajam.

Tvoja priča, tvoja scena naziv je koji jasno ukazuje na programsku strukturu kojom *BOOKFEST* osvaja grad, kojom se uspostavlja sveprisutnost knjige i događaja vezanih za knjigu po čitavom gradu. Ono što *BOOKFEST* nudi jeste mogućnost kreiranja individualizovane prezentacije izvan sajamskih hala. Svoj program izdavači mogu da realizuju na zanimljivim mestima u jedinstvenoj atmosferi kafea, pozorišta, klubova, škola, muzeja, galerija, kulturnih centara...

Istini za volju ovaj potez Frankfurtskog sajma iznuđen je i neophodan, kao nužna promena jednog nefunkcionalnog modela organizovanja Sajma knjiga. Agilan i inovativan, ali nekako uvek u senci Frankfurtskog, jeste sajam u Lajpcigu. To je sajam koji je godinama unazad posvećivao izuzetnu pažnju autorima i pružao različite mogućnosti promocije